

робник інтернет-програм, інженери з видобування паливних матеріалів, дієтолог, статистик, мануальний терапевт, соціолог.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, проведений аналіз результатів досліджень вітчизняних та зарубіжних спеціалістів щодо потреб роботодавців дозволив сформулювати порівняльну таблицю затребуваних професій в Україні з потребою у фахівцях за кордоном та переваги абітурієнтів щодо вибору професії (табл. 3).

Аналіз даних таблиці 3 дозволяє зробити висновки про те, що, незважаючи на деякі диспропорції, основні тенденції (затребуваність, перспективність та популярність фахівців у галузі економіки та ІТ-технологій) все ж таки збігаються. Однак можна виділити основні маркери диспропорції: надмірний попит серед абітурієнтів на спеціальності, пов'язані із правом та філологією не відповідають попиту економіки в послугах відповідних фахівців; прогнозне зростання потреби у фахівцях в галузі сільського господарства не буде задоволене випуском відповідних спеціальностей. Подібні розбіжності потребують додаткової уваги з боку держави та розробки механізму планування і регулювання задоволення потреб економіки фахівцями відповідних спеціальностей.

Таким чином, проведений аналіз ринку освітніх послуг України показав, що підвищення кількості ВНЗ, зміна структури форм власності ВНЗ є необхідним, це стало одним із джерел зниження якості освіти. У той же час змінилися уподобання потенційних абітурієнтів щодо тих чи інших спеціальностей. Все це потребує проведення постійного моніторингу ринку послуг ВНЗ і державного регулювання цих процесів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
2. TOP-10 найбільш затребуваних професій в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/10/06/310207>.
3. В Україні найбільш затребувані професії в сфері ІТ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://business-tv.com.ua/news/v_ukraini_naybilsh_zatrebuvani_profesii_v_sferi_it-115.html.
4. Всеукраїнська асоціація кадровиків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.kadrovik.ua/content/naib-lsh-zatrebuван-vakants-v-ukra-n>.
5. Експерти назвали TOP-10 найбільш незатребуваних професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://tsn.ua/ukrayina/eksperti-nazvali-top-10-naybilsh-nezatrebuваниh-profesiy-v-2013-roci.html>.
6. Найменш корисні професії в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/356798-naymensh-korisni-profesiji-v-ukrajini.html>.
7. Експерт назвав затребувані професії в Україні у найближчі 10 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.unian.ua/news/596892-ekspert-nazvav-zatrebuвани-profesiji-v-ukrajini-u-nayblijchi-10-rokiv.html>.
8. Названі 10 найбільш затребуваних професій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://women.in.ua/nazvani-10-najbilsh-zatrebuваниh-profesij-2013.html>.
9. The 100 best jobs [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://money.usnews.com/careers/best-jobs/rankings/the-100-best-jobs>.
10. Jobs Rated 2012: Ranking 200 Jobs From Best to Worst [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.careercast.com/jobs-rated/2012-ranking-200-jobs-best-worst>.
11. Абітурієнти хотят учиться на филологов, юристов и экономистов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://podrobnosti.ua/society/2013/07/11/916812>.

УДК 332.1:338

Назаров М.І.

*асистент кафедри міжнародної економіки
Національного університету державної податкової служби України*

ОСОБЛИВОСТІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ РЕГІОНУ

У статті досліджено значення інвестиційного забезпечення регіонів у підвищенні їх конкурентоспроможності та визначено пріоритетні напрями даного процесу. Здійснено оцінку інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів на основі авторської методики. У результаті дослідження визначено основні проблеми інвестиційного забезпечення у підвищенні рівня конкурентоспроможності регіонів.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційне забезпечення, конкурентоспроможність регіону, регіон, оцінка інвестиційного забезпечення.

Назаров Н.И. ОСОБЕННОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНА

В статье исследовано значение инвестиционного обеспечения регионов в повышении их конкурентоспособности и определены приоритетные направления данного процесса. Осуществлена оценка инвестиционного обеспечения конкурентоспособности регионов на основе авторской методики. В результате исследования определены основные проблемы инвестиционного обеспечения в повышении уровня конкурентоспособности регионов.

Ключевые слова: инвестиции, инвестиционное обеспечение, конкурентоспособность региона, регион, оценка инвестиционного обеспечения.

Nazarov N.I. FEATURES OF INVESTMENT SUPPORT REGIONAL COMPETITIVENESS

This article explores the importance of investment in the regions increase their competitiveness and determined the priority directions of the process. The estimation of investment support regional competitiveness based on the author's methodology. A result of research identified the main problems of investment support in improving the competitiveness of regions.

Keywords: investment, investment support, competitiveness of the region, region, estimation of investment support.

Постановка проблеми. Однією із важливих проблем, розв'язання яких необхідне для підвищення конкурентоспроможності регіонів, є поліпшення інвестиційного забезпечення. При цьому актуального значення набувають особливості даного економічного процесу, оскільки загострюються диспропорції між потребами в ресурсах і забезпеченістю конкурентоспроможності регіону.

Сьогоднішня система формування фінансових ресурсів регіонів дуже залежить від центральної влади. Тому децентралізація повноважень в інвестиційному забезпеченні значно спростить процес підвищення конкурентоспроможності регіонів. Наявність власних фінансових ресурсів є важливою конкурентною перевагою регіону, що визначає інвестиційну активність і формує його привабливість.

Як відомо, кожен регіон використовує власний механізм інвестиційного забезпечення в залежності від особливостей його розвитку. Одні регіони використовують власні фінансові ресурси, а інші – зовнішні, тобто іноземні інвестиції. Тому доцільно буде дослідити особливості інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблем інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону займалися такі відомі економісти, як П. Беленький, В. Борщевський, М. Бутко, В. Галуцак, В. Геєць, З. Герасимчук, Л. Ковальська, Ю. Орловська та інші.

Постановка завдання. Завдання статті полягає в тому, щоб дослідити особливості та оцінити інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інвестиційне забезпечення визначає динаміку конкурентоспроможності регіону. У той же час на ефективність інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону суттєво впливає структура та якість здійснення інвестиційної діяльності. Тому дослідження закономірностей та особливостей інвестиційної діяльності для формування концепції інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону є дуже важливим.

У розрізі функціонування регіонів механізми інвестування покликані забезпечити залучення інвестиційних ресурсів для реалізації існуючих можливостей регіонального розвитку з метою забезпечення конкурентоспроможності регіонів. Кожен регіон залежно від особливостей його розвитку використовує той чи інший механізм інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності.

Так, одні регіони використовують власні інвестиційні ресурси за рахунок міцної фінансової бази, інші – залучають зовнішні джерела фінансування, зокрема іноземні інвестиції. У зв'язку з цим актуального значення набувають питання, пов'язані із інвестиційним забезпеченням конкурентоспроможності регіонів.

У першу чергу варто визначити пріоритетні напрями інвестиційного забезпечення, що дозволять забезпечити розвиток регіональної системи. Пріоритетними будуть ті напрями інвестиційного забезпечення, які спроможні за порівняно короткий термін забезпечити відчутні зрушення в розвитку інноваційного потенціалу.

Пріоритетними напрямами інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону є ті види економічної діяльності, у яких:

- короткий термін окупності витрат (легка, харчова промисловість, туристична діяльність);

- значний експортний потенціал і висока конкурентоспроможність;

- високий науковий та інноваційний потенціали.

Перший напрям має важливе значення для забезпечення конкурентоспроможності регіону з точки зору швидкого повернення інвестованих коштів і тому є досить привабливим об'єктом інвестування. Друга група галузей і виробництв важлива тим, що висока конкурентоспроможність сприяє формуванню попиту на продукцію підприємств регіону як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках, що дозволяє акумулювати фінансові ресурси регіону з метою розширеного відтворення. Третій напрям, що спрямований на налагодження виробництва продукції, яка замінить імпортну, дасть змогу в ряді випадків замкнути технологічні цикли, досягти суттєвої економії витрат, пов'язаних із митними процедурами, і в кінцевому результаті збільшити фінансові ресурси регіону.

Кожен із цих пріоритетів буде ядром для розвитку широкого кола суміжних виробництв, створить попит на їхню продукцію, збільшить кількість робочих місць, змінить кон'юнктуру виробництва, що дозволить наростити потенціал регіональної системи та його конкурентоспроможність в цілому.

Дуже важливим є обрання інвестора, який запропонує найвигідніші умови для співпраці. Варто виділити таких потенційних інвесторів, як: інвестиційні компанії і фонди, венчурні компанії і фонди, страхові компанії, лізингові компанії, факторингові компанії, банки й інші фінансово-кредитні установи.

Наступним кроком є визначення джерел мобілізації інвестиційних ресурсів регіональних систем, які у свою чергу по відношенню до регіонів розподіляються на внутрішні та зовнішні. До внутрішніх джерел інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону варто віднести кошти місцевого бюджету, власні кошти підприємств, організацій, амортизаційні відрахування підприємств, лізинг, особисті заощадження громадян.

До зовнішніх джерел відносяться централізовані державні кошти та прямі іноземні інвестиції.

Практика реформування економічних відносин потребує удосконалення бюджетного регулювання через передачу частини державних функцій місцевим органам влади, а отже, закріплення за місцевими бюджетами необхідних доходів.

Надходження до бюджету безпосередньо залежать від стану виробництва у регіоні. Формування дохідної та видаткової частин бюджету пов'язане з основними макропоказниками регіонального розвитку за відповідний рік.

Разом з тим відсутність належного законодавчого регулювання бюджетних правовідносин та механізму відповідальності за порушення бюджетного законодавства викликає ряд негативних регіональних наслідків [3, с. 143]. Одним із таких наслідків є недостатнє інвестування конкурентоспроможності регіону.

Окрім того, існуюча система консолідованих доходів більшості регіонів характеризується значною їх залежністю від трансфертів центрального уряду і браком власних джерел доходів.

Серед основних недоліків щодо існуючої системи формування і розподілу доходної бази регіональних бюджетів можна виділити [3, с. 156]:

- тенденцію переважаючої частки трансфертів з державного бюджету у доходах регіональних бюджетів;

- практично щорічні зміни нормативів відрахувань від загальнодержавних податків і зборів до бюджетів регіонів;

– невчасність отримання сум трансфертів, належних регіональній господарській системі, їх недоотримання або отримання не у грошовому виразі;

– відсутність чіткого взаємозв'язку між обсягом податків, які збираються, і регіональними доходами, що позбавляє регіональні органи управління стимулів до збільшення державних доходів тощо.

Така ситуація потребує розробки принципово нових підходів до інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів.

Формування дохідної частини місцевого бюджету має здійснюватися за двома основними напрямками:

– удосконалення структурної побудови дохідної частини місцевих бюджетів у напрямі перегляду ставок оподаткування;

– удосконалення структури надходжень від місцевих податків і зборів.

Джерелами інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону можуть бути також власні кошти підприємств, спеціалізованих державних і комунальних інноваційних фінансово-кредитних установ, інвестиції будь-яких фізичних і юридичних осіб та інші джерела, незаборонені законодавством.

В умовах розвинутих ринкових відносин важливим джерелом інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону є лізинг. Він являє собою довгострокову оренду машин, обладнання, транспортних засобів, виробничих споруд тощо на підставі договору між орендодавцем і орендарем. По суті лізинг дає можливість орендареві швидко переходити на нову технологічну базу, зосередити всі зусилля на ефективному використанні нової техніки без значних одноразових витрат. Переваги використання лізингу створюють можливість для інноваційного розвитку, впровадження нових видів діяльності в регіоні та створення відповідної фінансової бази [1, с. 273]. Адже саме за допомогою модифікацій умов лізингових угод можна використати різноманітні варіанти залучення інвестиційних ресурсів.

Щодо зовнішніх джерел інвестиційного забезпечення, то варто відмітити, що державного централізованого інвестування потребують регіони із низьким рівнем конкурентоспроможності. Тут необхідна цільова державна допомога для забезпечення структурних трансформацій у економіці регіонів [2, с. 43]. Поруч з цим варто проводити аналіз фінансово-економічного стану регіональної системи, так як саме він визначає найнижчу межу масштабів інвестування. Дуже важливою є конкурсна система відбору інвестиційних проектів, яка об'єктивно оцінює швидкість окупності виділених коштів та загальну ефективність проектів. Ця система має діяти як між регіонами, так і в межах самих регіонів при розгляді будь-якого інвестиційного проекту, що запобігатиме невпорядкованому розподіленню бюджетних коштів та пільгових кредитів, що сприятиме формуванню конкурентного середовища. Держава отримує реальну можливість регулювати бюджетні інвестиційні потоки. Проте збільшення дефіциту державного бюджету не дає змоги розраховувати на розв'язання інвестиційної кризи лише за рахунок коштів прямого бюджетного інвестування.

Держава має стимулювати, страхувати і спрямовувати в потрібне русло потоки недержавного фінансування в усіх регіонах. А з часом потрібно перейти від безповоротного бюджетного інвестування до кредитування на поворотній і платній основі. Але при цьому потрібно зберігати безповоротне фінансування для об'єктів, що мають стратегічне значення.

Залучення до економіки регіональних систем прямих іноземних інвестицій в умовах гострої неста-

чі фінансових ресурсів не можна залишати без уваги [2, с. 45]. Прямі іноземні інвестиції варто спрямовувати у ті види економічної діяльності, що мають високий експортний потенціал, тобто галузі, в яких регіони мають конкурентні переваги. У стратегічному плані основу експорту має складати саме наукомістка продукція і послуги, які здатні розвиватися на базі високих технологій оборонно-промислового комплексу і цивільних виробництв, науково-технічних досягнень галузевих науково-дослідних інститутів і організацій.

Проте поруч із позитивами прямі іноземні інвестиції мають і ряд негативних аспектів. Так, іноземні інвестори працюють задля окупності та отримання прибутку. Причому у довгостроковому контексті відтік ресурсів, зокрема прибутку, перевищує величину первинних вкладів. Тому говорити про підвищення рівня конкурентоспроможності приймаючої країни та її регіонів за рахунок іноземних інвестицій не доводиться, хіба що тільки з огляду на їх стимулюючий вплив на економічний розвиток регіону і країни в цілому.

Варто відмітити, що розробка комплексних регіональних програм залучення інвестицій має здійснюватися з урахуванням світових тенденцій, які на сьогоднішній день демонструють структурні зрушення в системі залучення інвестицій у бік сервісних галузей економіки.

Проте, незважаючи на значні недоліки, інвестиції варто залучати у всі регіони держави, але залежно від рівня конкурентоспроможності регіону їх обсяг та спрямування можуть бути різними.

Важливою умовою інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону є визначення та використання інструментів, тобто сукупність дій та важелів, за допомогою яких здійснюється вплив суб'єкта управління на об'єкт управління з метою досягнення поставленої мети [5, с. 164].

Основними інструментами інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону виступають пільгове кредитування та оподаткування господарських суб'єктів.

Для активізації інвестиційних процесів у регіонах має бути вдосконалена кредитна політика держави. З цією метою варто розширити можливість НБУ щодо впливу на кредитну політику комерційних банків, стимулюючи їх кредитувати насамперед вкладення в інноваційні види діяльності, що дозволить випускати конкурентоспроможну продукцію, збільшити її реалізацію на внутрішньому та зовнішньому ринку, а в результаті – швидко повернути інвестовані кошти. При цьому кредитні пільги варто поширювати не на конкретні підприємства, а саме на пріоритетні види діяльності, які дозволять забезпечити регіональній системі належний рівень конкурентоспроможності.

Регіональний аспект має стати істотною і постійною складовою державної інвестиційної політики з метою створення сприятливого інвестиційного клімату та мобілізації фінансових ресурсів у регіонах.

Інвестиційна привабливість регіону є основою забезпечення належного рівня його конкурентоспроможності. Оцінка інвестиційної забезпеченості є одним із методів визначення рівня конкурентоспроможності регіону на ринку інвестиційних ресурсів. З цієї точки зору інвестиційний потенціал регіону виступає в якості потенційної переваги, а рівень інвестиційного потенціалу – як конкурентної переваги регіону. Поглиблення інвестиційної кризи негативно впливає на розвиток виробництва в регіоні, знижуючи при цьому рівень його конкурентоспроможності.

Адже через недостатність інвестиційних ресурсів ряд підприємств не мають змоги вдосконалювати технологію виробництва продукції, методи управління виробничою діяльністю підприємства та, відповідно, випускати конкурентоспроможну продукцію.

Отже, проведемо оцінку інвестиційної забезпеченості конкурентоспроможності регіонів. Для цього модернізуємо запропоновану раніше нами методику оцінки конкурентоспроможності регіонів [4, с. 91-95].

На першому етапі проведемо обґрунтування аналітичного дослідження.

Метою аналітичного дослідження є аналіз та оцінка інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону. Об'єктом дослідження є інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності регіону. Предметом аналітичного дослідження є з'ясування рівня інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону.

Основними завданнями, що постають перед нами у даній методиці, є такі:

- відбір індикаторів інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону;
- проведення аналізу та оцінки інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону;
- визначення рівня інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону на основі розрахованого індексу.

Методи дослідження передбачають використання дієвих форм математично-статистичного аналізу для якісної оцінки інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіональних систем. Результативними, на наш погляд, є такі методи: метод інтегральних показників, метод порівняння, методи побудови та аналізу рядів динаміки та трендів, методи групування, методи стандартизації показників, графічні методи тощо.

На другому етапі проведемо аналіз та оцінку рівня інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів.

Рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону описуватиме індекс інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону. Даний показник формується на основі певної множини стандартизованих індексів інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону:

$$IISRC_k = \{IISRC_{d,k} \mid d = \overline{1, t_k}\}, \quad (1)$$

де $IISRC_k$ – індекс інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності k -го регіону;

$IISRC_{d,k}$ – множина d -х стандартизованих індексів інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності k -го регіону;

t_k – кількість стандартизованих індексів інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності k -го регіону;

k – загальна кількість регіонів, що досліджуються.

Стандартизовані індекси інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону формуються на основі множини статистичних показників:

$$IISRC_{d,k} = \{I_{di,k} \mid i = \overline{1, n_{d,k}}\}, \quad (2)$$

де $I_{di,k}$ – множина показників інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності k -го регіону;

$n_{d,k}$ – кількість показників інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності k -го регіону.

Загальна кількість показників, що застосовуються при аналізі та оцінці інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону, описується сукупністю $I_{d,k} (I_{d,k} = \{i_1, i_2, i_3, \dots, n_{d,k}\})$.

Аналіз та оцінку інвестиційної забезпеченості конкурентоспроможності регіону пропонується здій-

снювати за такими показниками: обсяг інвестицій у комунальні та індивідуальні послуги; діяльність у сфері культури та спорту; обсяг інвестицій в охорону здоров'я та надання соціальної допомоги; обсяг інвестицій в освіту; обсяг інвестицій у житлове будівництво; загальний обсяг освоєних капітальних інвестицій; обсяг інвестицій у промисловість; обсяг інвестицій у сільське господарство; обсяг інвестицій у діяльність транспорту та зв'язку; обсяг інвестицій у фінансову діяльність; прями іноземні інвестиції; обсяг інвестицій на охорону навколишнього природного середовища; обсяг інвестицій у мисливство та лісове господарство; обсяг інвестицій у діяльність готелів та ресторанів; обсяг інвестицій у торгівлю та інші послуги; обсяг інвестицій в операції з нерухомим майном, оренду, інжиніринг та інші послуги.

Стандартизація показників інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності передбачає приведення на основі варіаційного розмаху всіх показників до одного числового вимірювача, що змінюється у межах від 0 до 1. Проводити стандартизацію ми будемо за такою формулою:

$$X_{ik} = \frac{x_{ik} - x_{\min}}{x_{\max} - x_{\min}}, \quad (3)$$

де X_{ik} – стандартизований i -й показник-стимулятор k -го регіону;

x_{ik} – фактичне значення i -го показника-стимулятора k -го регіону;

$x_{\min}$ – мінімальне значення i -го показника-стимулятора із сукупності регіонів;

$x_{\max}$ – максимальне значення i -го показника-стимулятора із сукупності регіонів.

З'ясувавши індекси всіх показників, взятих для оцінки інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності, знаходимо індекс інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону за такою формулою:

$$IISRC_k = \sqrt[n]{\prod_{i=1}^n (1 + X_{ik})} - 1, \quad (4)$$

де n – кількість показників, $i=1..n$.

На основі розрахованих індексів інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону здійсимо групування регіонів за досягнутим рівнем інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності.

Як ми визначили раніше, групування передбачає виокремлення п'яти груп регіонів: рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності низький; рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності нижче середнього; рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності середній; рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності достатній; рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності високий. Дана кількість груп буде більш детально відображати рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону.

Ми знаємо, що внаслідок стандартизації всі показники інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону змінюються в межах від 0 до 1, де 0 – найгірший стан інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону, а 1 – найкращий, то можемо стверджувати, що, відповідно, вони є критичним та нормативним значеннями.

Таким чином, рівні інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону на проміжку від 0 до 1 матимуть такий вигляд: 1) проміжок від 0 до 0,2 відображатиме низький рівень; 2) проміжок від 0,2 до 0,4 відображатиме рівень нижче середнього; 3) проміжок від 0,4 до 0,6 відображатиме середній

рівень; 4) проміжок від 0,6 до 0,8 відобразатиме достатній рівень; 5) проміжок від 0,8 до 1 відобразатиме високий рівень.

Відповідно до запропонованого методичного підходу, у першу чергу необхідно дослідити динаміку показників інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіону, на основі яких формуються відповідні стандартизовані індекси.

Як зазначалося раніше, період дослідження інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності Київського регіону охоплює 2009–2012 рр. Для розрахунку індексу інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності бралися показники Державного комітету статистики України [6]. Результати розрахунків індексу інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів України представлено у таблиці 1.

Як показують розрахунки, індекс інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності у більшості регіонів України має тенденцію до зростання, хоча сам стан показника не втішає. Крім того, протягом 2009–2012 рр. спостерігалися три групи значень показників:

- низькі, що коливалися в межах 0,048-0,199;
- нижче середнього, що коливалися в межах 0,207-0,383;
- достатні, що коливалися в межах 0,656-0,679.

Таким чином, для більшості регіонів України характерний низький рівень інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності. Найкращі показники інвестиційного забезпечення конкурен-

тоспроможності мало м. Київ (0,679), що досягло достатнього рівня інвестиційного забезпечення. А найменш інвестиційно забезпечена конкурентоспроможність виявилась у Тернопільській (0,075), Херсонській (0,085) областях та м. Севастополь (0,085). Щодо Київської області, то рівень інвестиційної забезпеченості конкурентоспроможності регіону в 2009 році був низьким, а в 2010-2012 рр. піднявся до нижче середнього.

Основними причинами низького рівня інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів є такі:

- зниження загального обсягу освоєних капітальних інвестицій;
- зниження та відсутність змін у обсягах інвестицій в промисловість;
- зниження обсягу інвестицій у розвиток транспорту та зв'язку;
- зниження обсягу інвестицій у фінансову діяльність;
- малий обсяг іноземних інвестицій;
- зниження обсягу інвестицій у діяльність готелів та ресторанів;
- зниження обсягу інвестицій у торгівлю та інші послуги регіону.

Існуючий стан інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності зумовлений дуже низькою інвестиційною привабливістю регіонів у результаті недостатності конкурентних переваг.

Висновки з проведеного дослідження. Підсумовуючи вищесказане, слід відмітити, що на дер-

Таблиця 1

Індекс інвестиційного забезпечення конкурентоспроможності регіонів України протягом 2009–2012 рр.

	2009	Ранг	2010	Ранг	2011	Ранг	2012	Ранг
Автономна Республіка Крим	0,189	7	0,215	7	0,22	6	0,299	4
області								
Вінницька	0,129	10	0,143	13	0,095	23	0,128	19
Волинська	0,11	15	0,129	19	0,105	17	0,138	16
Дніпропетровська	0,291	2	0,383	2	0,274	3	0,367	2
Донецька	0,217	4	0,25	4	0,296	2	0,3	3
Житомирська	0,108	16	0,155	9	0,137	12	0,171	13
Закарпатська	0,112	14	0,096	25	0,1	20	0,128	19
Запорізька	0,114	13	0,151	11	0,158	9	0,115	23
Івано-Франківська	0,134	9	0,139	15	0,144	11	0,22	8
Київська	0,166	8	0,214	8	0,258	5	0,254	6
Кіровоградська	0,083	23	0,133	17	0,113	16	0,115	23
Луганська	0,101	19	0,142	14	0,095	22	0,149	14
Львівська	0,255	3	0,253	3	0,267	4	0,267	5
Миколаївська	0,076	26	0,128	20	0,101	19	0,135	17
Одеська	0,199	6	0,224	5	0,188	8	0,215	9
Полтавська	0,097	20	0,153	10	0,129	14	0,194	10
Рівненська	0,104	17	0,122	22	0,098	21	0,174	11
Сумська	0,075	27	0,145	12	0,137	13	0,174	11
Тернопільська	0,088	22	0,106	24	0,086	26	0,075	27
Харківська	0,207	5	0,216	6	0,195	7	0,231	7
Херсонська	0,127	11	0,138	16	0,147	10	0,085	25
Хмельницька	0,08	24	0,121	23	0,103	18	0,121	22
Черкаська	0,122	12	0,128	21	0,087	25	0,142	15
Чернівецька	0,091	21	0,095	26	0,089	24	0,132	18
Чернігівська	0,079	25	0,132	18	0,126	15	0,127	21
міста								
Київ	0,679	1	0,675	1	0,679	1	0,656	1
Севастополь	0,102	18	0,072	27	0,048	27	0,085	26

Складено автором на основі обробки даних Державного комітету статистики України

жавному рівні слід створити такі умови, при яких регіон мав би реальний доступ до інвестиційних ресурсів і міг би на конкурсних засадах пропонувати реальні проекти, спрямовані на ефективне використання та розвиток інноваційного потенціалу регіонів держави. Необхідно провести децентралізацію повноважень у сфері інвестиційного забезпечення. При цьому головним напрямом роботи регіональних органів управління по залученню інвестицій є створення у регіоні сприятливого інвестиційного клімату, який сформує інвестиційну привабливість та дозволить йому забезпечити належну конкурентоспроможність. В іншому випадку регіон обиратиме пріоритети, які не здатні забезпечити інвестиційну привабливість, його інноваційний розвиток та конкурентоспроможність у цілому, що вимагає пошуку нових пріоритетів.

УДК 656:33

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бутко М.П. Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці / М.П. Бутко. – К. : Знання України, 2005. – 476 с.
2. Борщевський В. Формування регіональної системи залучення іноземних інвестицій / В. Борщевський, І. Польова // Регіональна економіка. – 2006. – № 4. – С. 41-48.
3. Герасимчук З.В. Політика розвитку проблемних регіонів: методологічні засади формування та реалізації : монографія / З.В. Герасимчук, В.Л. Галушак. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 248 с.
4. Назаров М.І. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності регіону / Економіка та держава. – Київ : ТОВ «ДКС Центр», 2013. – № 7. – С. 91-95.
5. Орловська Ю.В. Стратегічне управління інвестиціями в регіональний розвиток / Ю.В. Орловська. – К. : Знання України, 2004. – 336 с.
6. Статистичний збірник «Регіони України» 2010-2013 рр. / Частина 1, 2. – К. : Державна служба статистики.

Палант О.Ю.

*кандидат економічних наук,
докторант
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова*

МОДЕЛЮВАННЯ КОМПЕНСАЦІЇ ВІДМОВ У ТРАНСПОРТНОМУ ПОТОЦІ МІСТА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ

У статті розглядається оригінальна, розроблена автором методика розрахунку щодо компенсації відмов в роботі рухомого складу транспортного комплексу міст, якнайшорішому та найменш затратному відновленню його діяльності для запобігання зривів в роботі по перевезенню пасажирів. Подані не лише теоретико-методологічні викладки, а й з науково-економічної точки зору надані практичні рекомендації щодо забезпечення сталої роботи транспортного підприємства завдяки комплексу заходів з підвищення ефективності його функціонування. Налагоджена система компенсацій відмов транспортного потоку надає можливість підвищення не тільки рентабельності пасажироперевезень, а й підвищення прибутку підприємств місцевості, яку він обслуговує.

Ключові слова: транспортна система, міський пасажирський транспорт, рухомий склад, моделювання, компенсація відмов.

Palant A.Y. МОДЕЛИРОВАНИЕ КОМПЕНСАЦИИ ОТКАЗОВ В ТРАНСПОРТНОМ ПОТОКЕ ГОРОДА КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ РЕНТАБЕЛЬНОСТИ ГОРОДСКОГО ЭЛЕКТРОТРАНСПОРТА

В статье рассматривается оригинальная, разработанная автором методика расчета компенсации отказов в работе подвижного состава транспортных комплексов городов, быстрейшему и наименее затратному возобновлению его работы для предотвращения срывов в работе по перевозке пассажиров. Представлены не только теоретические выкладки, но и с научно-экономической точки зрения обобщены практические рекомендации по обеспечению устойчивой работы транспортного предприятия благодаря комплексу мероприятий по повышению эффективности его функционирования. Отлаженная система компенсации отказов транспортного потока не только предоставляет возможность повышения рентабельности пассажироперевозок, но и влияет на повышение прибыльности предприятий той местности, которую он обслуживает.

Ключевые слова: транспортная система, городской пассажирский транспорт, подвижной состав, моделирование, компенсация отказов.

Palant O.Y. MODELING OF COMPENSATION OF FAILURES IN THE CITY TRAFFIC FLOW AS A FACTOR OF INCREASING THE PROFITABILITY OF MUNICIPAL ELECTRIC TRANSPORT

The article discusses the original, the author developed technique for calculating compensation of failures of rolling stock of transport systems of cities, quickly and least costly resumption of its work to prevent disruptions in transportation of passengers. The article presents both: theoretical reasoning and practical recommendations to ensure the stable operation of the transport undertaking due to the complex of measures to improve the efficiency of its operation with the scientific and economic point of view. Established system of failures compensation of traffic flow provides the possibility of increasing not only the profitability of passenger transportation, but also contributes to increasing the profitability of the enterprises of the place, where it operates.

Keywords: transport system, urban passenger transport, rolling stock, modeling, compensation of breakdowns.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку міських пасажирських транспортних систем одним із найважливіших завдань є створення економічної, безпечної та екологічно чистої системи міського пасажирського транспорту, що орієнтована

на інтереси суспільства, транспортних підприємств та відповідає умовам ринку.

Реформування міської пасажирської транспортної системи вимагає не тільки державного регулювання функціонування транспортних підприємств, але й